

BONOMO (PIETRO)

LUDUS DIANAЕ (221 vers)

INCIPIT LUDUS DIANAЕ CORAM MAXIMILIANO REGE
PER SODALITATEM LITTERARIAM DANUBIANAM IN LINZIO

MERCURIUS PRAELUDIO MISSUS A DIANA AD SPECTATORES LOQUITUR.

LD_1 v.1 Pennata gesto calcibus vestigia
2 tectus galero et hac in aula prodeo,
3 Atlantide olim quem creatum praedicant,
4 fidus deorum et qui dearum nuntius,
5 hominum sagax et foederum caducifer :
6 mandata vobis jam fero Triviae deae,
7 nemorum latebris et feris quae praesidet,
8 venationis et magistra regia,
9 Faunis, Satyris, Nymphis comitata agrestibus,
10 Silvano, Iaccho et putido Sileno.
11 Haec Maximo regi est datura Aemilio
12 arcum, pharetram, cuspides, rete et canes,
13 sibi offerens venationum insignia,
14 victamque se dicet per egregium virum
15 venationis omnis expertissimum.
16 Vos auribus sed cuncta nuncprehendite !
17 Alis levatus ipse ad astra hinc evolo.

ACTUS PRIMUS.

DIANA CUM NYMPHIS, SATYRIS ET FAUNIS RELIQUAQUE SUA FAMILIA,
SINGULI SUIS INSIGNIBUS ORNATI ET INDUTI, REGEM ALLOQUITUR.

LD_2 v.1 Caesar, ave, auspicio superum qui dirigis orbem,
2 quem decorat Romanus honos, cui vivida virtus
3 per varios casus, per mille pericula rerum
4 hoc peperit regnum ; gestis qui cedere nescis
5 Caesaribus priscis, et adhuc meliora supersunt.
6 Advenio supplex genibus prostrata sacratis,
7 quam coluit crebris aris veneranda vetustas
8 atque Ephesus memori tot jam per saecula templo
9 donavit ; Triviam vates dixere priores.
10 Mansit honos nomenque meum : mihi numina ruris

11 Silvanus Satyrique leves Faunisque salaces
 12 et Bacchus socio Sileno in cespite sacrum
 13 struxerunt ; me magna cohors comitata sororum
 14 Oreadum Dryadumque simul. Solemque nivesque
 15 pertuleram, inque humeris tot retia ferre sub aestu
 16 non piguit costisque cutem deducere cervis.
 17 Nec minus et nostros ornarunt undique postes
 18 arcubus et jaculis captivarumque ferarum
 19 pellibus et votis mortales mille vocarunt,
 20 donec in Austriaca quidam felicior aula,
 21 ducit Aventina veteres qui ex arce parentes,
 22 progenitus. Superans atavos virtute priores
 23 venatu oppressit silvas cautesque petivit
 24 ignotas antehac homini : non ulla ferarum,
 25 non volucrum secunda colit montisque cacumen
 26 sive profunda lacus : penetrat montesque lacusque,
 27 et manibus pedibusque ferox certaue sagitta,
 28 sive capit prendens lato venabula ferro,
 29 seu jaculum torquet. Rideris, prisca vetustas,
 30 Herculea decorata manu ; Calydonius heros
 31 jam nihil est ; quin ipsa virum venerata priorem
 32 ipsa Diana colo, Fauni Satyrique sequuntur
 33 Silvanusque rudis, Nymphae et generosus Iacchus
 34 auritoque sedens madidus Silenus asello
 35 hunc dominum nostrisque choris non amplius haerent.
 36 Et, si me vultus non decipit, ille videris,
 37 ille es, Caesar ! Ades, venator maximus ille,
 38 quem capreae cervique timent ursique suesque
 39 et lupus et nuper tibi missi Aquilone visontes
 40 quem fugiunt, qui saepe ferus nemus omne fatigas.
 41 Cedo libens, arcumque meum pharetramque nitentem
 42 et jaculum capias, Caesar, spoliisque Dianae
 43 jam pridem largitus erat crudelis in hostes,
 44 exerce, his nostris placidus lenisque fruaris.

POST HUIUS CARMINIS RECITATIONEM DIANA, CHORO NYMPHARUM STIPATA, LAUDES
 REGIS ET REGINAE CUM NYMPHIS ET FAUNIS QUATTUOR UOCIBUS CANTAT. IPSA
 IN MEDIO CHORO CORNICULATA STABAT, NYMPHIS IN CHOREA CIRCA IPSAM
 SALIENTIBUS ET HAEC CARMINA CANENTIBUS.

LD_3 v.1 Maxmilianeas, Nymphae, nunc dicite laudes
 2 et resonet nostro Blanca Maria choro.
 3 [LACUNE ?]
 4 Indulget festis regia tota jocis.
 5 Dedicat hanc Genio Caesar cum conjugue noctem :
 6 o nox perpetuo carmine digna coli !

ACTUS SECUNDUS.

SILUANUS COMITATUS BACCHO, FAUNIS ET SATYRIS REGEM ALLOQUITUR.

LD_4 v.1 Dux, cui Maximium praestant pia sidera nome**N**,
 2 Verus ab aetherio missus mortalibus orbe**E**
 3 Cultor Olympiaci justique aequique Tonanti**S**,
 4 Iuris amator, oves Christi tua scepra gubernen**T**,
 5 Mens vigil, ut caelo populus turbatus apert**O**
 6 Vivida ad aeterni tandem pius ora trahatu**R**,
 7 Serva commissum tibi, ne lupo intret, ovile**E**.
 8 Iustitiam superos obeuntem hoc orbe relict**O**
 9 Nobis, qui Austriaco fruimur pastore, remitta**S**.
 10 Victa diu Ausoniae lugubri moenia vult**U**
 11 Impia luxerunt et adhuc Insubrica ploran**T**
 12 Culmina cristati vanissima proelia Gall**I**.
 13 Tolles laude atavos, si tu, venerabile nume**N**,
 14 Occurras Turcorum armis inimicaque castr**A**
 15 Telis Christicolum superes Martemque tyrannu**M**
 16 Urbis abegisti dum tristia bellatumult**U**.
 17 Tunde male infidi venientia perfida Turc**I**
 18 Agmina et immanis nunc disice daemonis illu**D**
 19 Maumet robustum pectus, qui bella furor**E**
 20 Suscitatur insano Germana in corpora et arm**A**
 21 Urbanos Christi cultus perdentia ; gesti**T**
 22 Bellator, Stygio qui fretus robore, Gesef**F**
 23 Perdere nos regesque pios mandare Gehenna**E**.
 24 Ritus, heu, miseros hominum, quos si ante tribuna**L**
 25 In nigra perpetui mittendos Tartara fati**I**
 26 Nos timor admoneat, numquam mortalibus ista**C**
 27 Constrictos videas animos in crimina ferr**I**,
 28 Intendens licet usque malum draco membra resolu**T**,
 29 Perfidus exhaurit matris qui viscera nostra**E**,
 30 Enses effodiens, sic undique bella parentu**R**.
 31 Vexati te jam cessent dominante pericla**A**
 32 Imperii, invictum tolletur ad aethera nome**N** :
 33 Turgentes Venetos igitur tuque omine lume**N**
 34 Attere felici Gallorum ac pectore toto**O**
 35 Motus Helveticae compece et turbida plebi**S**.

PRAECENDENS CARMEN SEX (?) UERSUS IN CAPITE ET UNUM IN LITTERIS FINALIBUS CONTINET.

(lire verticalement)
 LD_5 v.1 Ducimus invicto tutam sub principe vitam : (1ères lettres)
 2 Dux verus, cultor juris, mens vivida, serva (1ers mots v.1-7)
 3 justitiam, nobis victa impia culmina tolles ; (1ers mots v.8-13)
 4 occurras telis urbis, tunde agmina : Maumet; (1ers mots v.14-19)
 5 suscitatur urbanos bellator perdere ritus; (1ers mots v.14-24)
 6 in nos constrictos intendens perfidus enses ; (1ers mots v.25-30)
 7 vexati imperii turgentes attere motus. ; (1ers mots v.31-35)
 8 Nestoreos utinam videat feliciter annos ! (dernières lettres)
 9 Non auro redimita comas mea carmina sunt
 10 nec sunt a tanto principe digna legi ;

11 arte tamen contexta, diu qua nulla fuere
 12 forsitan in nostris condita temporibus :
 13 litterae in extremo carmen tibi fine reponunt
 14 et sex principio carmina, lector, habes.

POST HUIUS CARMINIS RECITATIONEM PER SILUANUM, CHORUS BACCHI ET COMITUM
 SUORUM AD FISTULAM ET CITHARAM SALTABANT, HAEC CARMINA QUATTUOR UOCIBUS
 SALTANDO MODULANTES:

LD_6 v.1 Silvanus, Satyri, Fauni, Silenus, Iacchus :
 2 lascivis pedibus chorea nostra strepet.
 3 Maximus Aemilius, conjunx et Blanca Maria
 4 cantentur nostris hic et ubique choris.
 5 Vivite felices ambo, dum vita superstes,
 6 et locet aetherio vos Deus inde polo !

FINIS ACTUS SECUNDI.

ACTUS TERTIUS

BACCHUS THYRSIGER, COMITATUS SILENO ET BACCHIDIBUS REGEM ALLOQUITUR.

LD_7 v.1 Rex, qui stemmata Aventina geris sacra,
 2 salve, Romulidum gloria Caesarum !
 3 Osiris capias et Dionysii
 4 quondam magnificis gesta laboribus.
 5 Bacchus nunc vocitor, laetitiae dator,
 6 impellens animos scribere carmina :
 7 cantantes Satyros jam tua saecula,
 8 Silvanos faciles capripedes deos,
 9 Silenum madido somniferum mero
 10 mecum temporibus perpetuis fero
 11 cingentes capitis tempora frondeis
 12 sertis, sunt quibus et pinea pocula.
 13 Hi sunt, qui manibus thyrsigeris petunt
 14 mecum colliculos celsaque montium
 15 laeta vitiferum fronte cacumina.
 16 Sic veni calida laetus ab India
 17 et Nysam peragrans Niliacam et plagam,
 18 Graiis et Latiis montibus inserens
 19 radices tenui sub scrobe vitium,
 20 dignum perpetuis munus honoribus.
 21 Hinc montes adii laetior arduos
 22 gentis belligerae monticolas videns
 23 Germanos, docui et pampineum nemus
 24 per colles teneris ducere surculis.
 25 Sic Rhenana mihi culta fuit plaga

26 et montosa scabris rura sub Alpibus
 27 nostris muneribus vitea reddidi
 28 Moenum cum Necaro, cum Cocero et vago
 29 Albin cumque Odera et Bacchifero Sala.
 30 Rhaeti, Vindelici, Carnioli, Styri
 31 et longa virides valle Carinthii,
 32 hinc et Austriaci, qua Cetius ferax
 33 vinosum tumido Danubio caput
 34 infert vinifluis comminus uvulis,
 35 me vineta locis editioribus
 36 consecrasse sacris carminibus canunt.
 37 Me sic clara Vienna Austriaci soli
 38 a vino nitidum nomen habens bono
 39 cantat Bacchidicis jam <.. ?> (lacune probable)
 40 ad quae conveniunt milia plurima
 41 Faunorum, Dryadum et silvicolum deum,
 42 in primis referunt qui meritas pio
 43 Laudes Maxmiliano imperii duci,
 44 urbem tam celebrem qui sinit orgiis
 45 impleri et fieri Bacchica gaudia.

POST RECITATIONEM ILLIUS CARMINIS "CONTICUERE OMNES INTENTIQUE ORA
 TENEBANT" ET MOX RECITATOR CHORIAMI HUIUS AD PEDES REGIS PROULUTUS
 LAUREAM HIS CARMINIBUS A REGE PETIIT:

LD_8 v.1 Siqua mihi est virtus doctrinaque, maxime Caesar,
 2 imponas capiti laurea sarta meo.
 3 Per superos ego juro tibi et per sceptrata Tonantis :
 4 cantabo laudes hic ubique tuas.

POETA IGITUR CAERIMONIIS SOLITIS PER MANUS REGIAS CREATO,
 TOTUS CHORUS GRATIARUM ACTIONES REGI CANTAVIT TRIBUS UOCIBUS.

LD_9 v.1 Regis aeternas resonemus omnes
 2 incliti laudes, nitidae coronae
 3 sarta quod docto dederat poetae
 4 Sylesitano.
 5 Tuque susceptum videas honorem,
 6 ut sacris dignum facias Camenis
 7 neve te torpor, furor aut libido et
 8 quaestus obumbret.
 9 Liber in vastis memorare silvis,
 10 ut canas laudes probitate partas
 11 asper et contra vitiis faventes
 12 cornua tollas.
 13 Sic tibi totum celebris per orbem
 14 fama nascetur rapidum per Histrum,
 15 Vistulam et duras Codani per undas
 16 et vada Rheni.

FINIS ACTUS TERTII.

ACTUS QUARTUS.

SILENUS, ASELLO INSIDENS ET CANTHARUM ANSA ATTRITA ET CONTUSA EXTENDENS,
UACILLANTE ET TITUBANTE LINGUA ET CRURIBUS TREMULIS REGEM ALLOQUITUR.

LD_10 v.1 Clarus Aventino quondam qui sanguine cretus,
2 jam faveas nostris, Maxmiliane, jocis.
3 Silenus sedeo pando temulentus asello
4 et negat officium pesque manusque suum.
5 Est animal, toto quo nullum pigrius orbe
6 vivit, quod tergo corpora nostra gerit,
7 pendula demissis cui torpent auribus ora
8 et lento graditur bestia pigra pede.
9 Aera rugitu clamoso et commovet ore,
10 Cerberus obscuris ut solet ater aquis,
11 officiumque suum duro nisi verbere discit,
12 dum crebro baculo terga relisa sonant.
13 Illis nunc faveas, rex Maxmiliane, rogamus
14 atque hos Caesareis, rex bone, pasce cibis.

HINC RURSUS SILENTIUM ET POCULA AUREA ET PATERAE PER REGIOS PINCERNAS
CIRCUMLATAE, ET INTER POCULA PULSATA TYMPANA ET CORNUA.

FINIS ACTUS QUARTI.

ACTUS QUINTUS ET ULTIMUS.

PERSONAE LUDI OMNES IN UNUM CHORUM CONGREGATAE GRATIARUM ACTIONES AGUNT,
DIANA LOQUENTE ET UNIUIVERSO CHORO QUATTUOR UOCUM CONCENTU SINGULA CARMINA
REPETENTE ET UENIAM ABEUNDI PETENTE HIS CARMINIBUS:

LD_11 v.1 Vivite felices ambo, Caesarque torique
2 consors : Nestoreos fata dedere dies.
3 Caesar, ad occasum felix sis solis ab ortu et
4 viribus invictis regna solumque tene.
5 Multiplicem variet sobolem tibi Blanca Maria
6 et ducibus terras impleat Austriacas.
7 Tardior extremae cum venerit hora senectae,
8 collocet omnipotens laetus utrumque polo.
9 Maxmiliane, vale, valeas jam, Blanca Maria !
10 Jam repeto silvas casta Diana meas.

POST LUDUM ACTUM DIUUS MAXIMILIANUS ALTERA DIE CONUIUIO REGIO OMNES
PERSONAS REFECIT. QUAE ERANT NUMERO UIGINTIQUATTUOR. ACTORES REGIIS
MUNERIBUS DONAVIT. SODALITAS ILLA CARMINA SUBIECIT.

LD_12 1 Perlege Germanas, rex invictissime, Musas,
2 auspicio crescunt quae modo in orbe tuo,

3 has olidi quamvis tetricue odere cuculli
4 et quos barbaries mitraque lata gravat,
5 qui nos mordaci rabioso et dente laccessunt
6 infamantque suis carmina nostra dolis.
7 Quodsi de sacris auferrent carmina libris,
8 Horae septenae nullius ore forent.
9 Hos merito spernis nobis tua munera larga
10 distribuens, refovens aere, favore, lare ;
11 unde tibi merito pulsant tua plectra Camenae
12 et te perpetuo carmine ad astra ferent.